

Voerefficiëntie: de indicator voor rendabiliteit

Voerefficiëntie is één van de belangrijkste kengetallen in de melkveehouderij. Weliswaar zullen veel boeren het daarmee eens zijn, de praktijk laat vaak zien, dat ze hun werkelijke voerefficiëntie helemaal niet kennen. Hier kunnen melkveehouders een voorbeeld nemen aan hun collega's uit de varkens- en kippenhouderij en aan rundveemesters. We hebben met experts uit de voedingsindustrie gesproken om het thema voerefficiëntie gedetailleerd te belichten.

JACQUES BERNARD CHRISTINE MASSFELLER

Laten we beginnen met een korte check:

- hoe hoog is uw actuele melkprijs?
- Hoeveel kilogram droge stof vreet uw koppel gemiddeld per dag?
- Hoeveel kilogram meetmelk wordt per kilogram droge stof geproduceerd?
- Wat kost een kilogram droge stof in uw rantsoen?
- Hoe hoog zijn de gemiddelde voerkosten per koe per dag?
- Hoe hoog is het voersaldo (Income Over Feed Cost, IOFC) per koe per dag?
- Welk aandeel van het melkgeld is nodig om de voerkosten te dekken?
- Hoe hoog zijn de voerkosten per kilogram meetmelk?

Eerlijk zeggen – hoeveel van deze vragen kunt u spontaan beantwoorden? Als u op alle vragen een antwoord heeft: gefeliciteerd, een geweldige prestatie! Als u op deze vragen niet zo snel een antwoord heeft, betekent dat niet dat u in het dagelijks leven geen excellent werk levert op uw bedrijf. Maar vooral in de wintermaanden is het echter zinvol om deze kengetallen voor uw koppel te berekenen. Dan is de actuele situatie beter te beoordelen en kunnen potentiële stelschroeven met een financiële werking geïdentificeerd worden.

BELANG

De voerkosten vormen in de regel de grootste kostenpost in de melkveehouderij en zijn daardoor medeverantwoordelijk voor het financiële succes van een bedrijf. Hoe meer melk per kilogram droge stof wordt geproduceerd, hoe lager de voerkosten per kilogram melk zijn. Om

beter te kunnen vergelijken is het zinvol om te rekenen met de vet- en eiwitgecorrigeerde melkhoeveelheid. Daarom gaan we in dit artikel steeds uit van de gecorrigeerde hoeveelheid melk (meetmelk). In de praktijk ligt de voerefficiëntie meestal tussen 1,3 en 1,7 kilogram melk per kilogram droge stof. Voor bedrijven die maar één voergroep hebben, ligt het optimale doel > 1,5. Bij meerdere groepen moeten de hoogproductieven > 1,7 komen (vaarzen > 1,6) en de oudmelkten > 1,2. De groep verse koeien moet in de eerste drie weken na afkalven <1,5 zitten, omdat de koeien anders teveel lichaamsgewicht verliezen en het risico op stofwisselingsziektes toeneemt. Ligt het gemiddelde van het koppel <1,3, dan raden we aan om dit thema samen met een voeradviseur nader te bekijken, omdat dat een wezenlijke invloed op de rendabiliteit heeft. Bij de beoordeling van de voerefficiëntie moet rekening gehouden worden met factoren als aantal melkdagen, leeftijd van het koppel, beweging (weidegang) en klimaat. In tabel 1 hebben we de invloed van de voerefficiëntie op de rendabiliteit weergegeven. Bij een gelijke hoeveelheid melk van 35 kg met een betere efficiëntie is minder voer nodig. Daardoor worden de voerkosten per koe en per dag lager, waardoor het 'Income Over Feed Cost' (IOFC) stijgt. In dit voorbeeld ligt de IOFC per koe per jaar bij een voerefficiëntie van 1,4 bij €3.558,75, terwijl die bij een efficiëntie van 1,6 bij €3.828,85 ligt. Het verschil is €270,10 per koe per jaar, wat bij een koppel van 100 koeien neerkomt op een voordeel van meer dan €27.000 – alleen door een verbeterde voerefficiëntie. Om de voerefficiëntie van een koppel te verbeteren, zijn er meerdere benaderingen mogelijk. Een belangrijke factor is de genetica, daarom

hebben inmiddels nagenoeg alle landen een fokwaarde voor voerefficiëntie of voerbesparing. Aan de hand van die fokwaardes kunnen dieren geïdentificeerd worden, die voor een gelijke productie minder voer nodig hebben, omdat ze een lagere onderhoudsbehoefte of een betere voerbenutting hebben. Op lange termijn wordt de daadwerkelijke voerefficiëntie echter vooral bepaald door het voedings- en veestapelmanagement.

CONTROLLING

Het Duitse bedrijf AHRHOFF GmbH beschikt over jarenlange ervaring op dit gebied en is tegenwoordig onder andere actief in Zuid-Afrika en Hongarije. Sinds 1996 produceert het bedrijf hoogwaardige mineralen- en speciale supplementen en hecht het veel waarde aan een intensieve klantadvisering: 'Aan het begin van een klantrelatie gaat het erom de klanten ertoe te bewegen hun drogestofopnames vast te leggen, om een gevoel te ontwikkelen hoeveel hun koppel vreet, zodat we succesvol veranderingen door kunnen voeren,' legt Rainer Kossmann, voedingsadviseur bij AHRHOFF, uit. Veel klanten leggen de voeropname, het restvoer en de drogestof inmiddels digitaal vast – bijvoorbeeld via speciale software-oplossingen. 'Het is ons doel om een optimale voeropname te behalen, zodat de koeien het voer efficiënt benutten, en dat lukt alleen bij een goede penswerking,' zegt Kossmann. Voor een stabiele penswerking zijn zowel de fysiek effectieve vezels alsook de vorming van een vezelmat in de pens doorslaggevend. 'Controlling bij de ruwvoeroogst is door de jaren heen een belangrijk onderdeel van onze advisering geworden. Met de schudbox wordt de haksellengte en de partikelverdeling

Hoe hoog zijn de gemiddelde voerkosten per koe per dag?

getest – enerzijds om selectie in het rantsoen te vermijden, anderzijds om te korte haksellengtes te voorkomen. Die leiden tot hoge passagesnelheden, waardoor weer efficiëntie verloren gaat,' zegt Kossmann. Voor het maken van het rantsoen biedt AHRHOFF mineralensupplementen aan met levende gisten en andere supplementen, die de gezondheid en de productie van de koeien bevorderen. Ook hier speelt controlling weer een belangrijke rol: door middel van de schudbox en mestzeef wordt gecontroleerd of het via CNCPS-analyses geformuleerde rantsoen ook daadwerkelijk op die manier aankomt in de pens en efficiënt verwerkt wordt.

KWALITEIT VAN HET VOER

Ook bij het wereldwijd opererende bedrijf Lallemand Animal Nutrition staat het ruwvoer centraal. Om de kwaliteit en hygiëne van het ruwvoer te verbeteren, informeert Lallemand haar klanten uitgebreid over de diverse processen van silering. Doorslaggevend is daarbij, dat goede silagepraktijken zoals optimale maaihoogte, vastrijden en afdekken consequent worden toegepast. Om van een goede silage een nog betere te maken, heeft Lallemand de Magniva-productenlijn ontwikkeld. Daarbij gaat het om toevoegmiddelen op basis van de stammen L. buchneri en L. hilgardii. 'Door de combinatie van beide stammen is het fermentatieproces te

versnellen. Dat maakt het boeren mogelijk om hun kuilen eerder te voeren,' benadrukt Luis Queiros, Global Manager voor ruwvoeradditieven bij Lallemand. In samenwerking met meer dan 30 verschillende wetenschappers en universiteiten over de hele wereld, werden in het verleden onderzoeken uitgevoerd, waarin werd aangetoond, dat kuilen met Magniva-toevoegmiddelen de voerefficiëntie bij zowel melkkoeien als mestvee wisten te verbeteren. 'In het begin hebben we ons bij de ontwikkeling van de producten vooral geconcentreerd op de reductie van drogestofverliezen tijdens het inkuielen. Hoe minder verliezen ontstaan, hoe meer dieren er mee gevoerd kunnen worden – wat op zijn beurt weer de efficiëntie van het areaal vergroot,' aldus Queiros. Inmiddels zijn de ontwikkelingen daarnaast geconcentreerd op de verteerbaarheid van zetmeel en vezels alsmede op de controle op mycotoxines en andere schadelijke organismes. 'We voeren een veelvoud aan metagenomische onderzoeken uit, om toekomstig ongewenste bacteriën, schimmels en gisten te onderdrukken. Daarmee beschermen we de pensflora en kunnen we de voerefficiëntie verder verbeteren,' zegt Quieros ter afsluiting.

STRESS REDUCEREN

'Melkopbrengst is afwezigheid van stress' – dit bekende citaat van Dr. Gordie Jones citeert

Jürg Hofmann van Hofmann Nutrition AG altijd graag. Door de verbetering van koecomfort, afkoeling bij hitte of geleidelijke overgangen bij rantsoenwisselingen kan stress gereduceerd, maar nooit helemaal vermeden worden. Als stress ontstaat, veranderen de microbiomen in pens en darm, en de darmbarrière wordt doorlatender – het bekende 'Leaky-Gut-Syndrom'. In dat geval kunnen bacteriën en gifstoffen in de bloedsomloop terechtkomen, waardoor het immuunsysteem geactiveerd wordt. 'Diverse wetenschappers schatten dat voor een door 'Leaky-Gut' geactiveerd immuunsysteem zo'n 2 kg glucose per etmaal beschikbaar gesteld moet worden. Als je bedenkt, dat voor de stofwisseling voor de productie van een liter melk ongeveer 70 g glucose nodig is, wordt duidelijk hoe groot het energie- en productieverlies vanwege stress is. De voeropname wordt primair gebruikt om stressfactoren te compenseren, en niet om productie te genereren – wat een slechtere voerefficiëntie tot gevolg heeft,' aldus Hofmann. Met het door Hofmann Nutrition ontwikkelde concept Dairy Pro, dat gebaseerd is op een gerichte combinatie van hoogwaardige micronutriënten, kunnen de gevolgen van stress gericht vermindert worden en de voerefficiëntie verbeteren. ●